

EUROPOS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS PAREIGŪNAS

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno nuomonės dėl pasiūlymo dėl naujos reglamento „Briuselis IIa“ redakcijos santrauka

(Visą šios nuomonės tekstą anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis galima rasti EDAPP interneto svetainėje www.edps.europa.eu)

(2018/C 120/07)

SANTRAUKA

Reglamentas „Briuselis IIa“ yra teismo bendradarbiavimo šeimos klausimais pagrindas Europos Sąjungoje. Juo nustatomos vienodos jurisdikcijos taisyklės dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ir santuokos anuliavimo, taip pat dėl ginčų, susijusių su tėvų pareigomis tarpvalstybiniais atvejais. Bendras naujos reglamento „Briuselis IIa“ redakcijos tikslas – pašalinti likusias kliūtis laisvam teismo sprendimų judėjimui laikantis abipusio pripažinimo principo ir geriau apsaugoti vaiko interesus, supaprastinant procedūras ir padidinant jų efektyvumą.

Naujomis siūlomomis taisyklėmis siekiama paskatinti glaudesnę centrinių valdžios institucijų, kurios dalijasi informacija valstybėse narėse ir tarp jų, bendradarbiavimą, nekuriant tam jokios IT sistemos. Komisija dėl šio pasiūlymo su EDAPP nesikonsultavo. Atsižvelgdama į tai, kad diskutuojant Tarybos civilinės teisės klausimų darbo grupėje kilo abejonų dėl siūlomos naujos redakcijos ir Sąjungos teisės dėl asmens duomenų apsaugos santykio, Taryba oficialiai paprašė EDAPP nuomonės. EDAPP palankiai vertina šį Tarybos prašymą dėl konsultacijos.

Šioje nuomonėje daugiausia dėmesio skiriama konkrečioms rekomendacijoms sustiprinti asmens duomenų tvarkymo teisėtumą pagal Pasiūlymo 63 ir 64 straipsnius. Be to, EDAPP pateikia rekomendacijų dėl tinkamų ir konkrečių apsaugos priemonių, kuriomis būtų apsaugotos pagrindinės duomenų subjektų teisės ir interesai.

Atsižvelgiant į Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 6 straipsnio 3 dalį ir 9 straipsnio 2 dalies g punktą ir į kontekstą, Pasiūlymo tikslą ir į tai, kad duomenų subjektai, kurie patirs Pasiūlymo poveikį, bus ir vaikai, EDAPP rekomenduoja įtraukti į Reglamentą specialias nuostatas, susijusias su asmens duomenų tvarkymo paskirtimi ir tvarkomų duomenų tipais. Visų pirma EDAPP rekomenduoja paaiškinti, ar pagal Pasiūlymo V skyrių sukurta bendradarbiavimo sistema taikoma tik tėvų pareigų klausimams, ar ji apima ir tarptautinio vaiko pagrobimo atvejus. Darydamas prielaidą, kad V skyrius apima abi šias bendradarbiavimo sritis, ir siekdamas užtikrinti didesnę teisinį tikrumą ir apribojimo principo taikymą, EDAPP mano, kad 63 straipsnio 3 dalį būtų galima pakeisti, ir susiaurinti paskirtį iki „*bendradarbiavimo konkrečiais atvejais, susijusiais su tėvų pareigomis ir tarptautiniu vaiko pagrobimu*“. Taip pat EDAPP palankiai vertintų, jei Reglamente būtų aiškiai nurodyti duomenų kokybės ir kuo mažesnio duomenų kiekio rinkimo principai.

Kalbant apie dabartinį pasiūlymą, EDAPP džiaugiasi, kad 63 straipsnio 4 dalyje kaip principas nurodyta prievolė išpėti duomenų subjektą apie informacijos perdavimą. Šią prievolę išimties tvarka galima atidėti, kol prašymas bus įvykdytas. Šis apribojimas, kuriuo siekiama užtikrinti sąžiningą duomenų subjektų teisės būti informuotiems apie duomenų perdavimą ir valstybių narių interesų dalytis informacija pusiausvyrą, savaime nekelia esminių klausimų dėl jo teisėtumo, sąžiningumo ar skaidrumo. Tačiau, EDAPP manymu, nuoroda į „*valstybės narės, į kurią kreipiamasi, nacionalinę teisę*“ gali kelti neaiškumų, nes atrodo, kad tokiu būdu prievolei informuoti nustatomi nacionalinės teisės apribojimai. EDAPP rekomenduoja nurodyti, kad nuoroda į valstybės narės, į kurią kreipiamasi, nacionalinę teisę pagal 63 straipsnio 4 dalį nesuteikia teisės papildomai nacionaliniu lygmeniu apriboti teisę gauti ir skleisti informaciją, kad visoje Sąjungoje būtų nuosekliai taikoma šioje nuostatoje įtvirtinta konkreti priemonė, kuria siekiama užtikrinti sąžiningą asmens duomenų tvarkymą.

Be to, EDAPP rekomenduoja Reglamente nustatyti principą, kad duomenų subjektai turi teisę susipažinti su informacija, kuri perduodama prašymą pateikusios valstybės narės institucijai. Taip pat EDAPP rekomenduoja, tiek kiek konkrečiai šio Pasiūlymo kontekste yra būtini teisės susipažinti ir ištaisyti asmens duomenis apribojimai, papildyti Pasiūlymą aiškia ir konkrečia nuostata, apibrėžiančia „*apribojimų aprėptį*“ pagal Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 23 straipsnio 2 dalies c punktą.

1. ĮVADAS IR PAGRINDINĖ INFORMACIJA

1. 2016 m. birželio 30 d. Komisija pateikė Tarybai pasiūlymą dėl Tarybos reglamento dėl jurisdikcijos ir sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis bei tarptautiniu vaikų grobimu, pripažinimo ir vykdymo (nauja redakcija). Šis pasiūlymas yra 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2201/2003 nauja redakcija, kuria panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1347/2000 (vadinamasis reglamentas „Briuselis IIA“, toliau – Pasiūlymas).
2. Reglamentas „Briuselis IIA“ yra teismo bendradarbiavimo šeimos klausimais pagrindas Europos Sąjungoje. Juo nustatomos vienodos jurisdikcijos taisyklės dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ir santuokos anuliavimo, taip pat dėl ginčų, susijusių su tėvų pareigomis tarpvalstybiniais atvejais. Juo palengvinamas laisvas sprendimų, autentiškų dokumentų ir susitarimų judėjimas Sąjungoje, nustatant nuostatas dėl jų pripažinimo ir vykdymo užtikrinimo kitose valstybėse narėse. Nuo 2005 m. kovo 1 d. jis taikomas visose valstybėse narėse ⁽¹⁾, išskyrus Daniją ⁽²⁾.
3. Komisija 2014 m. balandžio mėn. priimtoje taikymo ataskaitoje ⁽³⁾ įvertino Reglamento praktinį veikimą ir nusprendė, kad šią priemonę būtina iš dalies pakeisti. Įvertinus nustatyta, kad iš dviejų pagrindinių Reglamento taikymo sričių – santuokos ir tėvų pareigų – pastarojoje srityje kilo daugiausiai opių problemų. Be to, Europos Sąjungos Teisingumo Teismas jau yra paskelbęs 24 sprendimus dėl šio reglamento aiškinimo, į kuriuos buvo atsižvelgta.
4. Bendras šio pasiūlymo tikslas – toliau abipusio pasitikėjimo pagrindu plėtoti Europos teisingumo erdvę ir pagrindines teises, pašalinant likusias kliūtis laisvam teismo sprendimų judėjimui laikantis abipusio pripažinimo principo ir geriau apsaugoti vaiko interesus, supaprastinant procedūras ir padidinant jų efektyvumą.
5. Visų pirma Pasiūlymu panaikinama *egzekvatūros* ⁽⁴⁾ procedūra visiems sprendimams, kuriems taikomas Reglamentas, ir vietoj jos įvedamas savaiminis visų kitų ES valstybių narių sprendimų pripažinimas. Pasiūlyme taip pat paaiškinti keli klausimai, susiję su tarpvalstybinio vaiko pagrobimu, siekiant efektyviau grąžinti pagrobtus vaikus.
6. Naujomis taisyklėmis siekiama skatinti glaudesnę centrinių valdžios institucijų, kurios dalijasi informacija valstybėse narėse ir tarp jų, bendradarbiavimą, nekuriant tam jokios IT sistemos. Vis dėlto svarstant siūlomos naujos redakcijos ir Sąjungos asmens duomenų apsaugos teisės aktų santykį, Tarybos civilinės teisės klausimų darbo grupei kilo klausimų.
7. 2018 m. sausio 11 d. Taryba pateikė EDAPP oficialų prašymą pateikti nuomonę, visų pirma Pasiūlymo 63 straipsnio 3 ir 4 dalies atžvilgiu, dėl taisyklių, susijusių su tuo, kaip gali būti naudojama centrinių valdžios institucijų tarpvalstybinių bylų atvejais surinkta informacija ir kaip turėtų būti informuojami duomenų subjektai.
8. EDAPP palankiai vertina tai, kad Taryba kreipėsi prašydama konsultacijos. Šioje nuomonėje daugiausia dėmesio skiriama konkrečioms rekomendacijoms sustiprinti asmens duomenų tvarkymo teisėtumą pagal Pasiūlymo 63 ir 64 straipsnius (2 skyrius). Be to, EDAPP pateikia rekomendacijų dėl tinkamų ir konkrečių apsaugos priemonių, kuriomis būtų apsaugotos pagrindinės duomenų subjektų teisės ir interesai (3 skyrius).

4. IŠVADA

Asmens duomenų tvarkymo teisėtumas

38. Pagrindinė EDAPP rekomendacija, kuria taip pat siekiama sustiprinti numatyto asmens duomenų tvarkymo teisėtumą (pagal Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 6 straipsnio 3 dalį ir 9 straipsnio 2 dalies g punktą), ir atsižvelgiant į Pasiūlymo kontekstą ir siekį, yra paaiškinti bendradarbiavimo pagal Pasiūlymo V skyrių aprėptį ir paskirtį:
 - EDAPP rekomenduoja paaiškinti, ar pagal Pasiūlymo V skyrių sukurta bendradarbiavimo sistema taikoma tik tėvų pareigų klausimams, ar ji apima ir tarptautinio vaiko pagrobimo atvejus. Atsižvelgiant į tai, kad V skyrius apima abi bendradarbiavimo sritis, ir siekiant užtikrinti didesnę teisinį tikrumą ir laikytis apribojimo principo, EDAPP mano, kad 63 straipsnio 3 dalį reikėtų pakeisti ir susiaurinti jo paskirtį iki „*bendradarbiavimo konkrečiais atvejais, susijusiais su tėvų pareigomis ir tarptautiniu vaiko pagrobimu*“, neįtraukiant „*santuokos klausimų*“, kurie yra dar viena svarbi šio reglamento sritis. Atitinkamai reikėtų pritaikyti „kompetentingos institucijos“ ir kitas apibrėžtis.

⁽¹⁾ Valstybės narės, kurios į Sąjungą įstojo po šios datos, Reglamentas įsigalioja nuo jų narystės pradžios.

⁽²⁾ Danija įgyvendinant šį Reglamentą nedalyvauja, todėl jai jis netaikomas ir netaikomos jokios jame numatytos prievolės.

⁽³⁾ COM(2014) 225 final.

⁽⁴⁾ Tai procedūra, kuriai užsienio valstybės sprendimą turi oficialiai pripažinti jo įgyvendinimą užtikrinanti valstybė narė.

39. Papildomai rekomenduojama stiprinti asmens duomenų tvarkymo teisėtumą:

- EDAPP palankiai vertintų, jei Pasiūlymo 64 straipsnio 1 dalyje būtų aiškiai nurodyti duomenų kokybės ir kuo mažesnio duomenų rinkimo principai.

Tinkamos ir konkrečios priemonės duomenų subjektų pagrindinėms teisėms ir interesams apsaugoti

40. Pagrindinė rekomendacija:

- EDAPP rekomenduoja nurodyti, kad nuoroda į valstybės narės, į kurią kreipiamasi, nacionalinę teisę pagal 63 straipsnio 4 dalį nesuteikia teisės papildomai nacionaliniu lygmeniu apriboti teisę gauti ir skleisti informaciją, kad visoje Sąjungoje būtų nuosekliai taikoma šioje nuostatoje įtvirtinta konkreti priemonė, kuria siekiama užtikrinti sąžiningą asmens duomenų tvarkymą.

41. Be to, EDAPP rekomenduoja papildyti Pasiūlymą konkrečiomis priemonėmis, skirtomis duomenų subjektų teisei susipažinti su informacija ir ištaisyti asmens duomenis apsaugoti.

- EDAPP rekomenduoja Reglamente nustatyti principą, kad duomenų subjektai turi teisę susipažinti su informacija, kuri perduodama prašymą pateikusios valstybės narės institucijai. Taip pat EDAPP rekomenduoja, tiek kiek konkrečiai šio Pasiūlymo kontekste yra būtini teisės susipažinti ir ištaisyti asmens duomenis apribojimais, papildyti Pasiūlymą aiškia ir konkrečia nuostata, apibrėžiančia „apribojimų aprėptį“ pagal Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 23 straipsnio 2 dalies c punktą.

2018 m. vasario 15 d., Briuselis

Giovanni BUTTARELLI

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas
